

In zaak 77/82,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Sozialgericht Stuttgart, in het aldaar aanhangig geding tussen

ANASTASIA PESKELOGLOU

en

BUNDESANSTALT FÜR ARBEIT, Neurenberg, vertegenwoordigd door de directeur van het Arbeitsamt Stuttgart,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleenze Republiek en de aanpassingen van de Verdragen (PB L 291 van 1979, blz. 17),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

samengesteld als volgt: A. O'Keeffe, kamerpresident, P. Pescatore, G. Bosco, T. Koopmans en K. Bahlmann, rechters,

advocaat-generaal: Sir Gordon Slynn
griffier: P. Heim

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten van het geding, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Verzoekster in het hoofdgeding, Peskeloglou, geboren in 1961 en van Griekse

nationaliteit, immigreerde op 29 november 1980 in de Bondsrepubliek Duitsland om zich daar bij haar echtgenoot te voegen.

Op 31 mei 1981 vroeg zij een arbeidsvergunning aan voor een betrekking als keukenhulp bij een onderneming te Stuttgart. Het bevoegde arbeidsbureau wees haar aanvraag af, op grond dat zij „de wachttijd van vier, respectievelijk drie jaar voor nagekomen echtgenoten niet had vervuld”.

De toepasselijke nationale wettelijke regeling werd na de indiening van de aanvraag om een arbeidsvergunning ten nadele van verzoekster in het hoofdgeding gewijzigd.

Volgens de verwijzende rechter had verzoekster tot 13 augustus 1981 ingevolge § 19 van het Arbeitsförderungsgesetz, zoals dat sedert 19 juni 1969 luidde (BGBl. I, blz. 582) recht op afgifte van een arbeidsvergunning, voor zover, gelet op de toestand en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt, de door haar gewenste arbeidsplaats niet kon worden bezet door Duitse of bij voorrang tewerk te stellen buitenlandse werknemers.

Deze bepaling werd echter gewijzigd bij de op 14 augustus 1981 van kracht geworden zesde wet tot wijziging van het Arbeitsförderungsgesetz (Wartezeitgesetz). Ter uitvoering van § 19, lid 1, derde zin, van het Arbeitsförderungsgesetz werd op 24 september 1981 het zesde besluit tot wijziging van de „Arbeitsverlaubnisverordnung” uitgevaardigd. Dit besluit is op 1 oktober 1981 in werking getreden.

Volgens § 1, lid 2, van dit zesde besluit kan een arbeidsvergunning voor een eerste betrekking worden afgegeven aan echtgenoten van buitenlandse werknemers, „wanneer zij gedurende vier jaar rechtmatig hebben verbleven binnen het toepassingsgebied van dit besluit; voor tewerkstelling in bedrijfstakken waar het

aantal aan het arbeidsbureau gemelde vacante betrekkingen aanzienlijk hoger is dan het aantal geregistreerde werklozen, kan de arbeidsvergunning aan echtgenoten worden verleend na een rechtmatig verblijf van twee jaar.”

Het Sozialgericht concludeert hieruit, dat het beroep ten principale volgens de sedert 1 oktober 1981 in de Bondsrepubliek Duitsland geldende regeling ongegrond is. Maar aangezien het Sozialgericht van oordeel is dat deze regeling in strijd zou kunnen zijn met artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetreding van Griekenland tot de Europese Gemeenschappen, acht dit rechtscollege het van belang te weten of deze bepaling toelaat dat in het nationale recht strengere voorwaarden worden ingevoerd, zoals in casu is gebeurd.

Artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen, luidt als volgt:

„De huidige Lid-Staten en de Helleense Republiek zijn bevoegd, onderscheidenlijk ten aanzien van Griekse onderdanen en ten aanzien van onderdanen van de huidige Lid-Staten, tot en met 1 januari 1988 de nationale bepalingen waarbij immigratie met het oog op het verrichten van arbeid in loondienst en/of toegang tot arbeid in loondienst aan een voorafgaande vergunning wordt onderworpen, te handhaven.”

Volgens de verwijzende rechter kan worden betwijfeld of met deze Europese rechtsregel in overeenstemming is te brengen dat tengevolge van bovengenoemde wetwijziging de eerste afgifte van een arbeidsvergunning aan Griekse onderdanen aan strengere voorwaarden wordt onderworpen.

Maar aangezien er twijfel bleef bestaan over de uitlegging van artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsakte, leek het

hem noodzakelijk het Hof van Justitie de volgende vraag te stellen:

„Kan artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen, die deel uitmaakt van de Verdragen betreffende de toetreding van de Helleense Republiek tot de EEG, Euratom en de EGKS (BGBl. 1980, II, blz. 230), worden uitgelegd in die zin, dat de eerste afgifte van een arbeidsvergunning aan een Grieks onderdaan, waarbij overeenkomstig de vroegere nationale regeling van § 19 AFG (Arbeitsförderungsgesetz) rekening wordt gehouden met de toestand en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de omstandigheden van elk individueel geval, aan strengere voorwaarden kan worden onderworpen door deze afgifte, gelijk is bepaald in de zesde wet tot wijziging van het AFG (Wartezeitgesetz) van 3 augustus 1981 (BGBl. I, blz. 802) juncto het zesde besluit tot wijziging van de Arbeitserlaubnisverordnung van 24 september 1981 (BGBl. I, blz. 1042), bovendien afhankelijk te stellen van de vervulling van een wachttijd van ten minste twee jaar?”

De verwijzingsbeschikking is op 23 februari 1982 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door R. Gutmann en H.-D. Wohlfarth, de Griekse regering vertegenwoordigd door I. Kraniaiotis, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door M. Beschel, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde.

Bij beschikking van 15 december 1982, heeft het Hof, vaststellend dat geen enkele Lid-Staat of instelling die procespartij is, heeft verzocht de zaak in voltallige zitting te beslissen, besloten de zaak krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering naar de Vierde kamer te verwijzen.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Wel heeft het de Bundesanstalt für Arbeit en de Duitse regering uitgenodigd, ter terechtzitting mondelinge opmerkingen te maken.

II — Schriftelijke opmerkingen ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG

Verzoekster in het hoofdgeding is van oordeel, dat op de vraag moet worden geantwoord, dat het Wartezeitgesetz van 30 augustus 1981 in strijd is met artikel 45 van de Toetredingsakte Griekenland. Een overgangsregeling die een geleidelijke harmonisatie van verschillende situaties beoogt, mag niet tot gevolg hebben dat de bestaande verschillen tussen de beide betrokken sociale stelsels groter worden. De Lid-Staat die dat doet, schendt het beginsel van de goede trouw en benadeelt de andere verdragsluitende partij.

De *Griekse regering* stelt, dat de Lid-Staten en de Helleense Republiek ingevolge artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsverdrag het recht, maar niet de plicht hebben hun nationale wettelijke

regeling tot 1 januari 1988 te handhaven en dat zij deze nationale wettelijke regeling mogen versoepelen, maar niet strenger mogen maken. Dit laatste zou immers in tegenspraak zijn met de functie van de overgangsperiode, die is ingesteld om de toepassing van het gemeenschapsrecht te vergemakkelijken en niet om ze moeilijker te maken.

Volgens de Griekse regering moet de overgangsperiode uitlopen op de Europese eenwording, het hoofddoel van de EG-Verdragen. Een overgangsperiode die tot achteruitgang leidt, is een anti-communautair begrip.

De invoering door een Lid-Staat van een voor de betrokkenen minder gunstige wettelijke regeling tijdens de overgangsperiode, is in strijd met het beginsel van de voorrang van het gemeenschapsrecht, vormt een aantasting van het „acquis communautaire” en schendt derhalve een verworven recht.

Aangezien het in casu gaat om schending van een fundamenteel recht van verzoeker, namelijk het recht op arbeid, komt het de Griekse regering voor, dat het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens toepassing dient te vinden.

Artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsverdrag, is rechtstreeks toepasselijk en doet voor de onderdanen van de Lid-Staten rechten en plichten ontstaan. Zo het een Lid-Staat was toegestaan zijn nationale regeling ten nadele van de betrokkenen te wijzigen, dan zou dit derhalve ook inbreuk maken op het beginsel van de rechtszekerheid, aangezien de situatie van onderdanen van een andere Lid-Staat daardoor verslechtert.

Tenslotte is een zodanige wijziging van de nationale wettelijke regeling ook op

grond van het „standstill”-beginsel ontoelaatbaar.

Mitsdien geeft de Griekse regering het Hof in overweging, de vraag te beantwoorden als volgt: „Artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsverdrag kan niet aldus worden verstaan, dat een Lid-Staat in zijn nationale wettelijke regeling strengere voorwaarden mag opnemen dan die welke op het tijdstip van de ondertekening van het Toetredingsverdrag golden.”

De *Commissie* merkt allereerst op, dat de door het Sozialgericht Stuttgart opgeworpen rechtsvragen betrekking hebben op de inhoud en strekking van het gemeenschapsrechtelijke beginsel van het vrije verkeer van personen. Dit beginsel — een van de grondslagen van de Gemeenschap — behoort tot de door het Verdrag nagestreefde doelstellingen en is dus wezenlijk voor de eigen aard van de Gemeenschap.

De toetreding van een nieuwe Lid-Staat mag niet tot gevolg hebben dat, in het kader van de in artikel 237 van het Verdrag bedoelde voorwaarden voor de toelating en de daaruit voortvloeiende aanpassingen, aan dit beginsel wordt getornd.

Weliswaar kan het recht op vrij verkeer in de betrekkingen tussen de oorspronkelijke Lid-Staten en de nieuwe Lid-Staat tijdens een overgangsfase worden beperkt, doch het mag daarbij slechts gaan om een overgangsregeling die inhoudelijk tot het strikt noodzakelijke is beperkt.

De overgangsbepalingen van de artikelen 44 e.v. Toetredingsakte zijn in die geest opgesteld, namelijk als een naar tijd be-

perkte en inhoudelijk nauwkeurig omschreven afwijking; zij dienen ook in die zin te worden uitgelegd. De verhouding tussen regel en afwijking blijkt duidelijk uit artikel 44 Toetredingsakte, dat bepaalt dat in beginsel artikel 48 EEG-Verdrag van toepassing is en dat zulks slechts uitzondering lijdt binnen de door artikel 45 e.v. uitdrukkelijk gestelde grenzen.

Artikel 45 Toetredingsakte, dat de Lid-Staten toestaat hun nationale bepalingen te handhaven, heeft dan ook ten doel, de tien Lid-Staten de mogelijkheid te bieden, zich geleidelijk aan de nieuwe toestand aan te passen. Zou deze bepaling daarentegen worden opgevat als een vrijbrief voor de Lid-Staten om zich nog meer dan voorheen te verwijderen van de concretisering van het beginsel van het vrije verkeer, dan zou dat volstrekt in strijd zijn met het doel van de overgangsregeling.

Met het begrip „handhaven” wordt in alle taalversies te kennen gegeven, dat het behoud van de status quo van de nationale bepalingen de uiterste grens vormt waarbinnen beperkingen op het beginsel van het vrije verkeer nog toelaatbaar zijn.

De in de Slotakte opgenomen „gemeenschappelijke verklaring betreffende het vrije verkeer voor werknemers”, die de Lid-Staten ter gelegenheid van de toetreding hebben afgelegd, bevestigt deze uitlegging.

De Commissie is voorts van oordeel dat nationale regelingen als de onderhavige in strijd zijn met artikel 48 EEG-Verdrag

juncto artikel 45, lid 1, eerste alinea, Toetredingsakte en bijgevolg nietig zijn.

Artikel 45, lid 2, tweede alinea, Toetredingsakte doet niet af aan dit oordeel. Deze bepaling houdt immers in, dat familieleden van een migrerend werknemer, die sedert ten minste drie jaar verblijven op het grondgebied van de Lid-Staat waar zij met die werknemer zijn geïnstalleerd, zonder verdere formaliteiten en ongeacht de nationale regeling, vrije toegang tot een betrekking hebben, zulks overeenkomstig de artikelen 10 en 11 van verordening nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB L 257 van 1968, blz. 5).

Indien een familielid van een migrerend werknemer niet aan de voorwaarde inzake een driejarig verblijf voldoet, zijn gedurende de overgangsperiode ook op hem de algemene nationale voorschriften inzake de toegang tot arbeid voor buitenlandse werknemers van toepassing. Aangezien voor deze nationale bepalingen de „standstill”-verplichting van artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsakte geldt, zou het onjuist zijn artikel 45, lid 2, tweede alinea, aldus uit te leggen, dat de nationale wetgever in weerwil van die verplichting bevoegd is bestaande, speciaal voor familieleden van migrerende werknemers gunstiger nationale regelingen „terug te draaien” tot het minder gunstige niveau van de in het gemeenschapsrecht gestelde voorwaarden.

Dit zou immers tot gevolg hebben dat een groep personen die overeenkomstig de geest en het doel van de overgangsregeling bevoorrecht zijn — namelijk de familieleden van Griekse onderdanen —, in een minder gunstige positie verkeren dan de andere Griekse onderdanen, die zich zonder meer op de „standstill”-ver-

plichting van artikel 45, lid 1, tweede alinea, kunnen beroepen.

Mitsdien stelt de Commissie voor, de vraag van het Sozialgericht Stuttgart te beantwoorden als volgt:

„Artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen, moet aldus worden uitgelegd dat het de nationale wetgever verboden is de op het tijdstip van toetreding bestaande nationale bepalingen waarbij immigratie met het oog op het verrichten van arbeid in loondienst en/of toegang tot arbeid in loondienst aan een voorafgaande vergunning wordt onderworpen, zodanig te wijzigen, dat de op grond van die nationale bepalingen aan Griekse migrerende werknemers en hun familieleden toeko-

mende rechten door nadere voorwaarden worden beperkt.”

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 26 januari 1983 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt en vragen van het Hof beantwoord door verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door R. Gutmann, de Griekse regering, vertegenwoordigd door E. Tsekouras als gemachtigde, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door M. Beschel, lid van haar juridische dienst.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 23 februari 1983 conclusie genomen.

In rechte

- 1 Bij beschikking van 15 februari 1982, ten Hove ingekomen op 23 februari daaropvolgend, heeft het Sozialgericht Stuttgart krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen (PB L 291 van 1979, blz. 17; hierna: de Toetredingsakte).
- 2 Deze vraag is gerezen in het kader van een voor het Sozialgericht Stuttgart aanhangig geding tussen Anastasia Peskeloglou, van Griekse nationaliteit en wonende in de Bondsrepubliek Duitsland, en de Bundesanstalt für Arbeit te Neurenberg, betreffende Peskeloglou's recht op een arbeidsvergunning.
- 3 Op 29 november 1980 immigreerde Peskeloglou in de Bondsrepubliek Duitsland om zich daar bij haar echtgenoot te voegen. Op 31 mei 1981 vroeg zij

een arbeidsvergunning aan voor een betrekking bij een onderneming te Stuttgart; het bevoegde arbeidsbureau wees haar aanvraag af, op grond dat zij de wachttijd van vier, respectievelijk drie jaar voor nagekomen echtgenoten niet had vervuld.

- 4 Naar het Sozialgericht opmerkt, had de echtgenote van een buitenlandse werknemer volgens de tot 13 augustus 1981 geldende nationale bepalingen — § 19 van het Arbeitsförderungsgesetz in de versie van 19 juni 1969 (BGBl. I, blz. 582) — recht op afgifte van een arbeidsvergunning, voor zover, gelet op de toestand en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt, de door haar gewenste arbeidsplaats niet kon worden bezet door Duitse of bij voorrang tewerk te stellen buitenlandse werknemers.
- 5 Volgens de vanaf 1 oktober 1981 geldende gewijzigde regeling daarentegen kan de arbeidsvergunning voor een eerste betrekking worden afgegeven aan echtgenoten van buitenlandse werknemers, die gedurende vier jaar rechtmatig in de Bondsrepubliek Duitsland hebben verbleven; evenwel kan voor tewerkstelling in bedrijfstakken waar het aantal aan het arbeidsbureau gemelde vacante betrekkingen aanzienlijk hoger is dan het aantal geregistreerde werklozen, de arbeidsvergunning aan echtgenoten worden verleend na een rechtmatig verblijf van twee jaar.
- 6 Ervan uitgaande dat het zijn uitspraak dient te baseren op het sedert 1 oktober 1981 geldende recht, is het Sozialgericht van oordeel dat het beroep ten principale ongegrond is. Daar het evenwel twijfelt aan de verenigbaarheid van de gewijzigde regeling met artikel 45, lid 1, Toetredingsakte, heeft het zijn uitspraak aangehouden en het Hof de volgende prejudiciële vraag voorgelegd:

Kan artikel 45, lid 1, tweede alinea, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen, die deel uitmaakt van de Verdragen betreffende de toetreding van de Helleense Republiek tot de EEG, Euratom en de EGKS (BGBl. 1980, II, blz. 230), worden uitgelegd in die zin, dat de eerste afgifte van een arbeidsvergunning aan een Grieks onderdaan, waarbij overeenkomstig de vroegere nationale regeling van § 19 AFG (Arbeitsförderungsgesetz) rekening wordt gehouden met de toestand en de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en de omstandigheden van elk individueel geval, aan strengere voorwaarden kan wor-

den onderworpen door deze afgifte, gelijk is bepaald in de zesde wet tot wijziging van het AFG (Wartezeitgesetz) van 3 augustus 1981 (BGBl. I, blz. 802) juncto het zesde besluit tot wijziging van de Arbeitserlaubnisverordnung van 24 september 1981 (BGBl. I, blz. 1042), bovendien afhankelijk te stellen van de vervulling van een wachttijd van ten minste twee jaar?

- 7 Met deze vraag wil het Sozialgericht Stuttgart vernemen of artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsakte toelaat een vóór 14 augustus 1981 geldende nationale regeling ten aanzien van Griekse onderdanen strenger te maken, door aan de voorwaarden voor afgifte van een arbeidsvergunning een nieuwe voorwaarde betreffende de verblijfsduur toe te voegen.
- 8 Artikel 45, lid 1, eerste alinea, Toetredingsakte bepaalt, dat de artikelen 1 tot en met 6 en 13 tot en met 23 van verordening nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB L 257 van 1968, blz. 2), in de huidige Lid-Staten ten aanzien van Griekse onderdanen eerst van toepassing zijn vanaf 1 januari 1988. Volgens de tweede alinea zijn de huidige Lid-Staten bevoegd, gedurende de overgangsperiode ten aanzien van Griekse onderdanen de nationale bepalingen waarbij immigratie met het oog op het verrichten van arbeid in loondienst en/of toegang tot arbeid in loondienst aan een voorafgaande vergunning wordt onderworpen, te handhaven.
- 9 Deze bepaling is dus van toepassing op alle Griekse werknemers, terwijl artikel 45, lid 2, Toetredingsakte uitdrukkelijk betrekking heeft op de situatie van echtgenoten en kinderen ten laste. De eerste alinea van lid 2 bepaalt, dat artikel 11 van verordening nr. 1612/68 — waarin onder meer aan de echtgenoot een recht op het aanvaarden van arbeid in loondienst wordt toegekend — in de huidige Lid-Staten ten aanzien van Griekse onderdanen eerst van toepassing is vanaf 1 januari 1986. De tweede alinea bevat een overgangsregeling, inhoudende dat familieleden van een werknemer uit een Lid-Staat het recht hebben een betrekking te hebben op het grondgebied van de Lid-Staat waar zij met de werknemer zijn geïnstalleerd, indien zij ten minste sedert drie jaar op dit grondgebied verblijven, welke termijn met ingang van 1 ja-

nuari 1984 tot op 18 maanden wordt teruggebracht. De derde alinea bepaalt evenwel uitdrukkelijk dat de regels van lid 2 „geen afbreuk doen aan gunstigere nationale bepalingen.”

- 10 In het onderhavige geval gaat het om een Grieks onderdaan die gehuwd is met een werknemer van dezelfde nationaliteit; zij valt dus zowel onder artikel 45, lid 1, als onder artikel 45, lid 2. Daar de vraag van de nationale rechter uitdrukkelijk betrekking heeft op artikel 45, lid 1, dient vooreerst deze bepaling te worden onderzocht.
- 11 Ingevolge de overgangsbepaling van artikel 45, lid 1, tweede alinea, Toetredingsakte zijn de oude Lid-Staten bevoegd, tot 1 januari 1988 ten aanzien van Griekse onderdanen de nationale bepalingen waarbij immigratie met het oog op het verrichten van arbeid in loondienst en/of toegang tot arbeid in loondienst aan een voorafgaande vergunning wordt onderworpen, te handhaven. Opgemerkt zij, dat Griekenland in zijn betrekkingen met de andere Lid-Staten dezelfde bevoegdheid heeft.
- 12 Deze bepaling, die ten doel heeft verstoringen van de arbeidsmarkt in Griekenland en de andere Lid-Staten door een plotselinge en omvangrijke migratie van werknemers na de toetreding te voorkomen, vormt een afwijking van het in artikel 48 EEG-Verdrag neergelegde beginsel van het vrij verkeer van werknemers. Als zodanig moet zij eng worden uitgelegd, zoals blijkt uit artikel 44 Toetredingsakte, dat uitgaat van het beginsel dat artikel 48 van het Verdrag onmiddellijk van toepassing is, onder voorbehoud van de onder meer in artikel 45 neergelegde overgangsbepalingen.
- 13 Hieruit volgt dat de Bondsrepubliek Duitsland bevoegd is reeds bestaande beperkingen te handhaven, doch in geen geval de voorwaarden voor toegang tot een betrekking ten aanzien van Griekse onderdanen strenger mag maken door nieuwe beperkende maatregelen in te voeren.
- 14 Artikel 45, lid 2, verzet zich niet tegen deze slotsom. Het zou te ver gaan artikel 45, lid 2, aldus uit te leggen, dat de nationale wetgever de voorwaar-

den voor het recht op arbeid enkel voor echtgenoten en familieleden strenger zou mogen maken, want dit zou tot het onaanvaardbare gevolg leiden, dat zij in een slechtere positie verkeerden dan Griekse onderdanen in het algemeen.

- 15 Mitsdien moet op de gestelde vraag worden geantwoord, dat artikel 45, lid 1, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen (PB L 291 van 1979, blz. 17), aldus moet worden uitgelegd, dat de nationale bepalingen voor de eerste afgifte van een arbeidsvergunning aan een Grieks onderdaan na de inwerkingtreding van de Toetredingsakte niet strenger mogen worden gemaakt.

Kosten

- 16 De kosten door de Griekse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vierde kamer),

uitspraak doende op de door het Sozialgericht Stuttgart bij beschikking van 15 februari 1982 gestelde vraag, verklaart voor recht:

Artikel 45, lid 1, van de Akte betreffende de toetredingsvoorwaarden voor de Helleense Republiek en de aanpassingen van de Verdragen (PB L 291 van 1979, blz. 17), moet aldus worden uitgelegd, dat de nationale

bepalingen voor de eerste afgifte van een arbeidsvergunning aan een Grieks onderdaan na de inwerkingtreding van de Toetredingsakte niet strenger mogen worden gemaakt.

O'Keeffe

Pescatore

Bosco

Koopmans

Bahlmann

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 23 maart 1983.

De griffier

De president van de Vierde kamer

P. Heim

A. O'Keeffe

CONCLUSIE VAN DE ADVOCaat-GENERAAL
SIR GORDON SLYNN
VAN 23 FEBRUARI 1983 ¹

*Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,*

Daarop dagvaardde mevrouw Peskeloglou de Bundesanstalt für Arbeit voor het Sozialgericht Stuttgart en vorderde nietigverklaring van de afwijzing van de aanvraag om een arbeidsvergunning.

Mevrouw Peskeloglou is van Griekse nationaliteit. Op 28 november 1980 ging zij naar de Duitse Bondsrepubliek om zich te voegen bij haar — blijkbaar eveneens Griekse — echtgenoot, die in Duitsland werkt. Op 31 mei 1981 vroeg zij een arbeidsvergunning aan voor een betrekking als keukenhulp te Stuttgart. Deze aanvraag werd afgewezen. De aanvankelijke beslissing werd genomen op 30 juni 1981 en een bezwaarschrift ertegen werd afgewezen op 28 augustus 1981.

Voor de rechtbank werd uiteengezet dat:

- a) ingevolge § 19 van het Arbeitsförderungsgesetz (zoals gewijzigd bij de wet van 19 juni 1969, BGBl. I, blz. 582) personen van vreemde nationaliteit een arbeidsvergunning nodig hadden, bij de afgifte waarvan rekening moest worden gehouden met de toestand van de arbeidsmarkt en met individuele omstandigheden;

1 — Vertaald uit het Engels.